

SVENSKA KLUBBENS **MEDDELANDEN**

Organ för Svenska Klubben i Helsingfors r.f
Grundad år 1880 • Nummer 1, februari 2017

Vårsäsongen öppnas traditionellt av vår bolagist MM med trappsång, varpå följer öl-snaps-korv afton i Spegelsalen. Sång är då undantagsvis tillåten. (Foto Peter Edgren)

SVENSKA KLUBBENS **MEDDELANDEN**

Nr 1, februari 2017 | Grundad 1961 | ISSN 0357-8798 |

Utgivare Svenska Klubben i Helsingfors rf, grundad 1880
Mauritzgatan 6, 00170 Helsingfors
www.klubben.fi

Redaktör Henrik Degerman (050 64073, minne@kolumbus.fi)
Utkommer i februari, april och november
Bidrag till nr 2, 2017 sänds till redaktören senast 5.4.2017

Annonser carl-johan.hindsberg@svenskutveckling.fi
helsida 425 euro, halvsida 290 euro, moms 0 %

Ombrytning rabbe@sandelinmedia.com
Tryck Whyprint, Helsingfors, upplaga 800 exemplar

SVENSKA KLUBBEN
I HELSINGFORS

Funktionärer

Henrik Litonius, *sekreterare*
henrik.litonius@gmail.com

Marc Hinnneberg, *ekonom*
040 5157710 | marc.hinnenberg@aktia.fi

Henrik Hultin, *klubbhövding*
040 730 0348 | henrik.hultin@synocus.com

Jockum Andersin, *disponent*
040-5001056 | jockum.andersin@aktialkv.fi

Veikko Kantola, *intendent*
040-7798823 | vjkantola@nic.fi

Peter Edgren | *biträdande intendent*
peter.edgren@statskontoret.fi

Mikael Westerback, *utensilier och adresser*
050 5366999 | mikael.westerback@gmail.com

Henrik Creutz, *biträdande klubbhövding*
henrik.creutz@malmgard.fi

Styrelse

ordförande Henry Wiklund

vice ordförande Henrik Hultin

medlemmar Henrik Degerman, Patrik

Lerche, Rabbe Sittnikow, Veikko

Kantola och Magnus von Knorring

Klubbafton med föredrag och middag varje onsdag kl 18.

Restaurang öppen enligt beställning tel. 09-6128 6350,

restaurangchef Sanni Jouti, kökschef Petri Väänänen.

Kruna vid Elisabetsgatan är öppen för lunch mån-fre 11 – 14.30

www.royalravintolat.fi

1917

Mitt under brinnande första världskrig bröt februarirevolutionen ut i Ryssland. Kejsar Nikolaj II nedlade sin krona och makten övertogs av en interimregering under Alexander Kerenskij. I storfurstendömet Finland sammankallades enligt Gustaf III:s regeringsform lantdagen att sammanträda den 4 april. Lantdagen förklarade sig som innehavare av högsta makten. Till vice ordförande i senaten valde lantdagen senator Oskari Tokoi (1873-1963) från det socialdemokratiska partiet. Banden till Ryssland och kejsaren-storfursten var avklippta och Finland de facto självständigt.

I Finland fanns då 40000 ryska soldater och matrosar men ingen inhemsk krigsmakt. I Meddelanden nr 3, 2005, Svenska Klubben och dess hus, kan man läsa: "Den kommunistiska agitationen fick nu fria händer i såväl Ryssland som Finland. Kvar i Finland låg ryska garnisoner på alla viktiga orter och en stor del av den ryska östersjöflottan låg vid Sveaborg. Under våren och sommaren 1917 var Nikolajkyrkans trappa och Senatstorget fullpackade

med ryska soldater och matrosar, finska arbetare och kommunistiska agitatorer. I sina tal utpekade de vissa av landets rikaste män som passliga föremål för plundring.

Ossian Donners son Patrick berättar i sina memoarer hur han en dag sneddade över Senatstorget på hemväg från skolan. Då fick han plötsligt höra sin fars namn utpekade bland de kapitalistiska blodsugare, som arbetarna lämpligen kunde plundra. --- Hösten 1917 lämnade familjen Donner sitt hus och land för att från Stockholm fortsätta arbetet för det fria Finland. De skulle aldrig återvända."

Under hösten upplöstes lantdagen och nyval ägde rum i oktober. Socialdemokraterna hamnade i minoritet och en ny regering under ledning av P.E. Svinhufvud bildades. När självständighetsförklaringen den 6 december efter omröstning i lantdagen antogs, stod Finland på tröskeln till det krig där mot 40000 regeringstrupper stod 40000 ryska soldater och 30000 rödgardister.

H.D.

Ordförande har ordet

Svenska Klubben i Helsingfors finns till för sina medlemmar. Ändamålet definieras i stadgarna med orden ”utgöra en sammanslutning av svenskspråkiga män genom att bereda dem möjlighet till personlig kontakt, trivsam samvaro och avkoppling, samt att verka för det svenska kulturarbetet i Finland”.

Med ett femtiotal evenemang per år – klubbaftnar och luncher med föredrag, kulturresor i hemlandet och utomlands, vänklubbar och samarbete i nordiskt nätverk erbjuder Klubben sina medlemmar frekventa aktiviteter på svenska i huvudstaden.

När det gäller bredare engagemang har Klubben begränsad kapacitet. Många medlemmar är förvisso engagerade på vitt skilda områden och Klubbens mångsidiga program kan berika våra färdigheter.

Konkret brukar jag peka på två samhällsinsatser från Klubbens sida. Folkhälsans luciainsamling väcker glädjande respons hos medlemmarna samlade till den årliga lucialunchen. Senast donerade vi över 9 400 euro till luciainsamlingen. Tack för insatsen!

Sedan har vi vårt för Helsingfors unika klubbhus. Svenska Klubben i Helsingfors har över åttio år dragit försorg om huset, renoverat och förädlat med respekt för ursprunget. Huset är värdefullt, men i övrigt är Klubben en fattig förening. Det innebär att insatser utöver löpande fastighetsunderhåll förutsatt och förutsätter utomstående finansiering, ibland även lån.

Nu står vi inför utmaningen att förnya plåttaket och säkra tegeltakets underrede. Överraskningar kan komma emot, men beräkningen av kostnaderna är i storleksklassen 180 000 euro. Som känt är hus-tak viktiga. Vi har med tacksamhet mottagit understöd för ändamålet från Stiftelsen Tre Smeder 80 000 euro, ur Bo Backströms fond i Svenska litteratursällskapet 30 000 euro och från Hélène och Walter Grönqvists stiftelse 10 000 euro. Nu skulle det gälla att samla ihop en egen finansiering.

Vid Bjälklagets kroppåskanna i höstas visade disponenten bilder på hål och andra defekter i plåttaket. Några nya bjälkinsatser har glädjande nog inkommit efter detta. Tack!

I korthet: Bjälklaget är Klubbens sätt att samla medel hos medlemmarna, som kan ge räntefria lån till Bjälklaget om 1 000 – 8 000 euro och får motsvarande grad i laget. Merparten av lånen har frivilligt omvandlats till donationer. Bjälkarna, som långivarna/donatorerna benämns, finns uppförda på Bjälktavlan i klubbvåningen och samlas varje höst till kroppåskanna där Klub-

ben som tack bjuder på ärtsoppa, punch och plättar. Populärt!

Med hopp om att vi på ett värdigt sätt kunde ”matcha” våra generösa bidragsgivare avslutar jag med Bjälklagets/Klubbens bankförbindelse FI92 4055 1110 0051 09.

Henry Wiklund

Defibrillatorskolning

En defibrillator donerades till Klubben av Johanniterhjälpen hösten 2016. Här skolas Klubbens och restaurangens människor att använda apparaten.

Nedslag i klubblivet

Före jul brukar det inte vara rusning till klubbaftnarna. Här ryms man in i Lilla matsalen den 14 december. (Foto Peter Edgren)

Sveriges nye ambassadör Anders Ahnlid presenterade sig vid klubbaftonen i januari. Här omgiven av Klubbens presidium. (Foto Peter Edgren)

Direktör Gunilla Ohls presenterar Rundradion (YLE) i januari. (Foto Peter Edgren).

Kruna

RESTAURANG & BAR

FEST PÅ KRUNA

– RESERVERA HELA RESTAURANGEN
FÖR EGET BRUK

Fest på kommande men festlokalen saknas? Kruna erbjuder en mycket bra
möjlighet att ordna privattillställningar både för små och stora sällskap.

Fråga mer och vi planerar tillsammans en oförglömlig fest.

Framtidsbulletiner

- Klubben firar sin årsdag onsdagen den 22 mars med jubileusklubbfeston. Festföredrag av generalsekretären Pekka H. Timonen, Finland 100 år, UM. Klädsel smoking.
- Utfärd till Österbotten onsdagen den 7 juni till torsdagen den 8 juni. I programmet ingår bl.a. besök på slagfältet i Oravais och middag på Svenska Klubben i Vasa. Mer information i nästa gula kort.
- Nordiskt Klubbmöte i Göteborg torsdagen den 7 september och fredagen den 8 september.
- Höstresa till Stralsund och Rostock. Avresa torsdag morgon den 21 september med retur måndag kväll den 25 september. Utöver rundvandringar i historiska Stralsund och Rostock utfärd till Peenemünde och Prora. Tilläggsinformation via klubbhövdingen.

**För traditioner, erfarenhet
och långsiktighet!**

Återvälj Jan D. Oker-Blom, medlem
av SFP:s fullmäktige-grupp i
Helsingfors sedan 2001.

Jan D. Oker-Blom

SFP Helsingfors
Stadsfullmäktigeledamot, Pol.mag. MBA

Medlem av stadsstyrelsen 2007–2012
SFP:s vice ordförande 2002–2007

www.oker-blom.net

Inför höstresan:

Svenska Pommern

Efter Gustaf II Adolfs hjältedöd vid Lützen 1632 började man bli trött på trettioåriga kriget, som då hållit på i tolv år. Först satt fredsdelegaterna i sju år i Hamburg och grälade om var förhandlingarna skulle föras. Sedan man kommit överens om två orter, Osnabrück och Münster, fortsatte man grälet om vem som skulle besöka den andra först och vilken färgs stolar man skulle sitta på. Drottning Kristina, som gärna ville framstå som fredens furstinna, skyndade på förhandlingarna, vilka som känt kunde avslutas 1648 i Westfaliska freden.

Vid fredsslut är det ju så att segraren tar och den besegrade ger. Här var inget undantag. Sverige fick av olika stater i tysk-romerska riket Vorpommern, en del av Hinterpommern, jämte Pommerns huvudstad Stettin, hansastäderna Wismar, Stralsund och Greifswald samt de båda biskopsstiftet Bremen och Verden. I Greifswald fanns ett medeltida universitet och i Greifswald och Wismar överdomstolar. Högsta makten i Svenska Pommern innehades av en generalguvernör och en lantregering.

Efter en hel del besvärligheter upplöstes slutligen det svenska östersjöväldet efter Stora nordiska kriget 1721. Bremen och Verden gick till Hannover mot ett vederlag av en miljon riksdaler. Preussen betalade två miljoner för Vorpommern. Pommerska kriget i mitten på 1700-talet medförde ing-

en ändring och den sista blygsamma resten inklusive Stralsund såldes 1815 till Preussen för fem miljoner riksdaler plus en miljon åt Karl XIV Johan personligen. Under andra världskriget blev det medeltida och välbyggda Stralsund illa åtgånget, men man har sedan dess rekonstruerat centrum.

Pommern var ekonomiskt en mycket dålig affär för Sverige. Det krävdes ständigt nya tillskott från moderlandet för att hålla ekonomin flytande. Provinsen var illa organiserad och saknade lagstiftning, vilket ledde till stor oreda inom rättsväsendet.

Karl XII:s ryktbara ritt från Demotika i Turkiet till Sverige slutade i Straldund, den första svenska provins kungen uppnådde 1715. Efter några dagar fortsatte han till det svenska fastlandet i Karlshamn och sedan till norska fronten, där han slutligen mötte sitt öde.

H.D.

om valupptakten

”Stoppa världen, jag vill kliva av” utropades i Canarius näromgivning. Under de senaste tio åren har världen förändrats en hel del. Tiden därförinnan framstår som en idyll med positivt närmande mellan länderna i Europa, ekonomisk tillväxt, rimlig förutsägbarhet i stormaktsrelationerna, töväder som det i tiderna hette, svensk nedrustning, kontrollerad folkvandring, terrordåden mera sällsynta och avlägsna, populistiska rörelser marginella...

Men nu är nu. Vi vet alla vilka bekymmer världen upplever, vilken kontrasten är till ovan omtalade. Varför så? Det finns förstås flera delförklaringar, men ett element är avsaknaden av tillräcklig ekonomisk tillväxt.

Ofta har uttalats varningar att vi belastar jordklotet mera än det tål. För många människor, för stor förväntan på kontinuerlig ekonomisk tillväxt. Canarius förnekar ingalunda att det funnits en grund för varningar. Ekologin måste få uppmärksamhet.

Men, men – konsekvenserna av dämpad eller obefintlig ekonomisk tillväxt har producerat en hel del oönskade fenomen. Att korrigera ett liv över tillgångarna upplevs som smärtsamt. Habegäret är starkt kalibrerat hos folkmajoriteten. Sålunda håller de mångomtalade populistiska rörelserna på att få reell makt, valutgångar och folkomröstningar leder till oväntade resultat, ledare startar krigshandlingar som leder bort uppmärksamheten från ekonomiska bekymmer och ofullbordade förväntningar, protektionistiska handlingar återintar i arsenalen i motsats till decennier av positiv integration...

I detta elände kan det i april förestående finländska kommunalvalet verka futtigt. Javisst, inte går vi till kommunalval för att lösa världsproblemen, nej. Men livet är lokalt, som en av de kvarvarande svenska regiontidningarna marknadsför sig. I Klubbens hemstad Helsingfors är kommunen ingalunda betydelselös för vår vardag. Och

här har vi ändå viss påverkningsmöjlighet.

Canarius tycker sig spåra en tudelning bland väljare. Mången vill fortsätta det ”politiska idealet” att öka, för att inte säga maximera, den offentliga sektorns engagemang på allehanda områden, investera häftigt och strunta i att kritiskt pröva budgetmoment som kanske nått utöver sakliga behov. Det är den politiskt tacksamma, kritikfria vägen. Men det finns också en annan, kanske tystare opinion, som finner det klokt att ställa vissa gränser för den offentliga sektorn, som kanske tycker att folk borde få disponera merparten av sina inkomster själ-

va. Som kanske tycker att man klarar sig med metrotåg som fortsätter att köras av chaufförer, som tycker att spårvagnslinjerna inte behöver nydras varje år, som tycker att gatstenar inte behöver vändas i meningslösa rondeller hela tiden, som tycker att välmående träd på Mechelingatan kunde växa några år till, som tycker att man inte behöver inhandla datorer som blir oanvända i skolorna, som tycker att byggandet kunde klara sig med färre paragrafer och inspektörer, som tycker...

Ur Klubbens krets kandiderar kloka män i kommunalvalet. Rösta på dem!

ESTLANDER & Co

— 1930 —

Finlands äldsta disponentbyrå

Grundad 1930

Med specialområdet

Svenskspråkiga stiftelsers

Bostads- och Affärsfastigheter

"Svenska
dagen"
varje vecka

"SVENSKA DAGEN" HOS HONKA NU VARJE VECKA

Framgången fortsätter och Honkas svenska service har överträffat alla förväntningar. Kontakta Anders Gadd för ett möte i Helsingfors så kan vi presentera våra nya modeller och samtidigt ge dig vår nya broschyr eller så kan vi posta broschyren hem till dig.

Har du egna visioner eller skisser kan vi enkelt skräddarsy din modell helt enligt dina önskningskrav och efter tomtens krav. Lokala pålitliga byggare, byggherretjänster, övervakare m.fl.

Mera information:
Anders Gadd, ekon.mag.
0400 520 540, anders.gadd@honka.com

Nya medlemmar

Klubbens Styrelse har inballoterat följande nya medlemmar:

Roger Möller
Mikael Nelskylä
Niklas Uddström
Peter Stolt
Claus Hohenthal
Markus Hämäläinen
Sampo Antti
Joakim Borgar
Jaakko Palmujoki

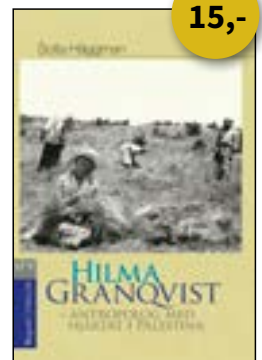
Vi önskar herrarna välkomna och hoppas de skall trivas i vår krets!

Hilma Granqvist

PRISBELÖNT AV SLS 2017

Sofia Häggmans biografi över Hilma Granqvist (1890–1972) handlar om Finlands första kvinnliga filosofie doktor i sociologi. Granqvist gjorde ett banbrytande kulturanthropologiskt arbete i Palestina åren 1925–1931, där hennes dokumentation räddade stora delar av palestinsk kulturhistoria från förstörelse. Att Hilma Granqvist glömts bort i sitt hemland är därför nästan ofattbart, men får delvis sin förklaring av hur medvetet hon motarbetades av sina manliga kolleger.

Helena Westermarck

PRISBELÖNT AV SLS 2017

Arne Pedersens biografi över Helena Westermarck (1857–1938) handlar om målaren som bidrog till att införa naturalismen i finsk konst, författaren som med stor iver skrev in kvinnorna i Finlands historia, kvinnoaksjonjären och politikern, tidskriftsredaktören, journalisten, litteratur- och konstkritikern, historikern och föreningsmänniskan. Som litteraturvetare hittar Pedersen dessutom helt nya, spännande aspekter i Westermarcks litterära produktion.

Pris 15 euro. Alla SFV-biografier finns nu i lager. Beställ på redaktion@sfv.fi
tel. 09-6844 570, eller fråga efter böckerna i bokhandeln.
Mer information: www.sfv.fi/bok

Emils eminenta språkhörna

I december deltog jag för första gången i Lucialunchen på Svenska Klubben. Det var en väldigt trevlig tillställning, och det fick mig att fundera på intressanta ord som kan förknippas med denna ljusbringande tradition.

Lucia

Ordet lucia antas härstamma från latinets ord för ljus, det vill säga lux. I dagen läge är vi kanske mer bekanta med ordet lux då vi står i butiken och ska välja mellan femtioelva olika glödlampor, ledlampor, sparlampor, slöslampor. Lux är alltså måttenheten för belysningsstyrka eller med andra ord illuminans. Inte att förväxlas med illuminati.

Lussekatt

Den här saftiga saffrans sötsaken tycker jag har ett lite egendomligt namn. Är bakverket ursprungligen bakad på katt eller rent av lucia!? Så makabert är nog inte fallet. Många tror att "lusse" kommer från lucia, vilket känns ganska logiskt, men däremot så tror också en del att man istället syftar på Lucifer, en betydligt mindre sympatisk person. Det finns en legend från senmedeltida Tyskland, som berättar att Lucifer skulle klätt ut sig till katt och delat ut smisk åt barn. För att hålla Lucifer, som antogs vara ljusskygg, på avstånd, bakade man saffransgula bröd. Det låter kanske inte så övertygande, men det verkar ändå vara en av de mest troliga teorierna.

Lunch

Lucialunchen var ju en lunch, men varifrån kommer egentligen ordet lunch. Det låter inte egentligen så väldigt svenskt, men ändå så använder vi, och äter vi det, varje dag. Ordet lunch kommer egentligen från engelskans luncheon, som i sin tur betyder ett stort brödstycke. Många tror också att ordet lunch kan härstamma från det spanska ordet för skiva lonja.

Fjät och stuva

Natten går tunga fjät är kanske den vanligaste luciasången men vad är egentligen fjät? Du gissade rätt, det betyder steg, antagligen från germanska feta, som betyder ungefär samma sak. Märk väl att islänningar än i dag använder ordet fet, medan man i svenskan mer sällan använder fjät.

Runt gård och stuva, sjunger lucia. Men vad är en stuva? Går lucia förbi en stuvare? Vad gör hon i hamnen? Nej, tyvärr. Det är bara ett äldre ord från fornsvenskan som betyder stuga. Äsch.

Staffans fålar fem

Stjärngossarna får ju också ofta hänga med i luciatåget och dom brukar ofta ha som bravur den klassiska Staffan var en stall-dräng. Staffan, som vi sjunger om var en stallknekt för kung Herodes och kom se-

nare att bli martyr. Staffan vattnar sina fålar fem. Är det manne får det borde vara? Eller kanske fåle är någon växt som behöver mycket vatten? Nej, fåle är ett äldre ord för unghäst, besläktat med ordet föl, som vi är mer bekanta med. Fåle är inte ändå en synonym med föl, utan föl innebär barnstadiet för en häst medan fåle till och med kan syfta på en häst som är svårhanterlig och icke välskolad.

Emil Ehnström

FINNS I VÄLUTRUSTADE
LIVSMEDELSAFFÄRER

Havets Delikatesser

ÄYRIÄISTUKKU
FRISCH HAUS FINLAND OY

ÄYRIÄISTUKKU * GAMLA VINTERVÄGEN 8 A, HELSINGFORS
TFN 09 774 5020 * WWW.AYRIÄISTUKKU.FI

Posti Green

marcus rantala

TRYGGA ÅTERVALET
AV DEN STARKA SVENSKA
BORGERLIGA RÖSTEN
I HELSINGFORS.

Marcus Rantala, aktiv
klubbmedlem sedan år 1999,
Partner på Nordiskt
konsultbolag,
politices magister.

Valdag 9 april.

Förhandsröstning
29 mars-4 april.

www.marcus.fi

SVENSKA FOLKPARTIET

marcus.rantala@gmail.com | 050-354 71 59